

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמאי ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכי"ה הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין חו"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המושדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקו"י גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכי"ה השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ ישר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו ממורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יחיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ ישר

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשי הוורמאן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אורח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

מלליצי יין עשר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקלך. בפסוק כתוב שני סיבות מדוע יש להרחיק את המואבים מקהל ה' (א) שלא קידמו את ישראל בלחם ובמים. (ב) ששכרו את בלעם לקלל את ישראל. ויש לפרש ששני הטעמים הנ"ל שהוזכרו בפסוק מחוברים יחד, והטעם השני מוסיף על הראשון, דהנה מצינו (ראה בפירוש אברבנאל) שלסוף ארבעים שנה קידמו מואב את ישראל בלחם ומים, וכמו שכתוב 'אוכל בכסף תשביירו ואכלתי, ומים בכסף תתן לי ושתיתי, רק אעברה ברגלי, כאשר עשו לי בני עשו היושבים בשעיר, והמואבים היושבים בער', הרי שהמואבים קדמו את ישראל בלחם ומים. ומטעם זה כתב הרמב"ן, שמה שאמר הכתוב 'על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים', הוא רק על עמון ולא על מואב. אולם במהרש"א (סנהדרין קג.) הוכיח מדברי הגמרא שזה טעם גם על ריחוקם של מואב, והטענה עליהם הוא מפני שהיה להם לעשות עם ישראל בחינם, ע"ש. והטעם שהיו צריכים מואב ליתן לישראל מואב ליתן לישראל תשלום גמול על החסד שעשה אברהם אבינו לאביהם לוט. ועוד יש להוסיף ולבאר שהיה עליהם טענה שלא קדמו בלחם ובמים מיד בצאתם ממצרים, שכהיו ישראל בדרך בעת שהיו מטורפים בדרך, ועדיין לא היה להם מן ומים מהבאר, והם המתניו רק לסוף ארבעים שנה ואז נתנו להם לחם ומים, ואז כבר לא היה לישראל כל כך צורך בכך. אולם לכאורה איך יתכן להעניש אותם על כך, הלא בכדי לספק לישראל כל צרכיהם צריך שיהיה להם ממון הרבה, שהרי בני ישראל היו יותר משישים ריבוא אנשים, וממוןם של המואבים היה חביב להם, ולפיכך לא הקדימו כי לא ידעו אם ישראל ישלמו להם, משא"כ אחר שראו שבני ישראל נתנו ממון לבני עשו, אזי גם הם יצאו לקראתם וסייעו להם במה שהיו יכולים, ומה טענה גדולה היה עליהם עד כדי כך שמחמת כן דחו אותם מלבוא בקהל ה' עד עולם.

לרגל יומא דהילולא של בעל הזרע שמשון ז"ע ו' אלול

אנו מביאים סיפורי ישועה וניסים ע"י הלימוד ב'זרע שמשון'

כפי שסופרו למערכת 'האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון'

מספר הרה"ח רבי ח.ד. ממונרו שבארה"ב: בס"ד זכיתי להיות שותף בהדפסת הספר 'זרע שמשון' יום יום באידיש, ומיד כשיצא הספר, הרב פאשקעס שלח את הספר למקום מגורי בארה"ב, את ההתרגשות הגדולה שהיתה בבני משפחתי בעת אשר הגיע הספר, אי אפשר לתאר כלל במילים, הספר אשר כולו ערוך בשפת האידיש, נותן אפשרות קלה ונוחה לעסוק בדברי הזרע שמשון גם למי שאינו מורגל בלשון הקודש, כפי שיש רבים בקהילתנו ובפרט הצעירים ובית יעקב אלו הנשים אשר אינם מבינים כלל בלשון הקודש, ומה גם שבספר זה מסודרים להפליא מאמרים לכל יום מימות השנה, וזה גורם לתועלת מרובה לכל המבקשים להתחבר ולעסוק בקביעות בדברי תורתו של רבינו הזרע שמשון.

ובתי היקרה זכרה במיוחד את חברתה שלמדה איתה באותה כתה בסמינר, וכבר עברו ארבע שנים, מאז שכל הכתה באו בברית האירוסין והקימו את ביתם וכבר זכו כולם לילד ואף לשניים, אולם היא היחידה שנשארה בודדה, בתי נמצאת איתה בידידות קרובה לאורך כל התקופה, ובעת הזאת, שהגיע הספר המיוחד בשפת האידיש, מיד הזדרזה לשלוח אותו לחברתה בהוספת המלצה גדולה וברורה במעלת הספר, הוא לא סתם עוד ספר ככל הספרים שכולם חשובים וקדושים, הספר הזה הוא ספר שהמחבר הק' ביקש והתחנן שיעסוק בדברי תורתו, והוא מבטיח הבטחות מופלגות למי שיקיים את בקשתו ויעסוק בדברי תורתו, זה ספר שיש בו סגולה נוראה ובודקה, יש כאן הזדמנות פז שהספר בשפת האידיש ומחולק לקטעים קצרים עבור כל יום ויום: "קחי את הספרים בשתי ידיים והביאי על עצמך ברכה וישועה".

ואכן חברתה לקחה את הענין ברצינות הראויה, ומני אותו היום התחילה לעסוק בקביעות בלימוד הספר 'זרע שמשון' יום יום' וממש בתחילת אותם הימים הוצע לה שידוך שאכן בא לידי גמר שלושה שבועות (!!!) לאחר מכן בשעה טובה ומוצלחת.

מספר הרב ישראל זילברברג שליט"א מרביני האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון. בשבועות האחרונים התקשרו אלי שני אנשים שהיה להם ממש אותה ישועה, מופלא ביותר, הראשון זה יהודי שסיפר לי שיש להם עסק שעובדים בו כל בני המשפחה האבא ושלושה בניו, עסק מצליח מאד יש להם עשרות סניפים, אולם יש דבר אחד שמאד מצער את אביו שהבן הרביעי ניתק איתם את הקשר, לא עובד איתם ולא רוצה כמעט קשר עם המשפחה, הוא מחפש עבודות אחרות הרבה פחות מוצלחות, העיקר לא להיות איתם בקשר, דבר זה מפלג את המשפחה וגם גורם לאותו בן ירידה חזקה ברוחניות.

האחים החליטו בידיעתם והסכמת אביהם ללמוד בקביעות בספר זרע שמשון, וגם נתנו יחד סכום נכבד להוצאות הספרים ולהחזקת בית המדרש זרע שמשון בירושלים. הם נתנו זאת למען המשך הצלחת העסק ולמען הבן שניתק את הקשר, ואכן ראו סייעתא דשמיא מיוחדת בענין רשת החנויות שהיה להם זרימה כספית הרבה יותר טובה ממקודם, ועוד פלא אירע, לאחר כמה שבועות הבן התקשר לאבא ואמר לו שרוצה להתחיל לעבוד בעסק של המשפחה, האבא התרגש בכל נשמתו וזעק מנהמת לבו הפלא ופלא!!! אשרינו שזכינו שיש לנו את כוחו של זרע שמשון שממליץ טוב בעד בקימיי בשות.

סיפור נוסף מיהודי שהתקשר לספר כי כמה ימים לפני חג השבועות הבטיח סכום לאיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון להחזקת כולל זרע שמשון שבבית המדרש זרע שמשון, עבור בתו של"ע עזבה את דרך התורה ואת ביתה, ושתחזור ותיצור עמם קשר, לאחר שכבר תקופה שניתקה כל קשר עמם. כשבלבו חשב שאם יתקיים עד חודש ימים, ידע ויבין שזה בכוחו של זרע שמשון, ואכן באופן פלא ביום השלושים בתו התקשרה ואמרה שרוצה לשבות בביתם במשך השבת, וזאת לאחר תקופה ארוכה של נתק מוחלט. ואכן בס"ד בשבת שאחר כך באה והתארכה אצלם, מלבד עצם השמחה מבואה, עוד נתברר להם באותו ביקור שבתם הזו כבר מתחזקת ושומעת דרשות של חיוזק בשמירת הדת והאמונה, והיא סיפרה להם איך שמתענגת לשמוע דרשות מפי כמה רבנים מפורסמים שזה נותן לה כח. ההורים התקשרו בהתרגשות אדירה לספר את הנס הזה.

ואנו יש לנו לפרסם בפני עם ועדה את לשונו הזהב של רבינו בדברי ברכתו "ועיניכם תראינה בניי בניי כשתלי זיתים סביב לשולחנכם חכמים ונבונים ובתים מלאים כל טוב גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם" אכן הלימוד בתורת רבינו מסוגל ביותר גם לפעול ישועה עבור בניי התועים בדרכם שישובו לאביהם כשתלי זיתים סביב לשולחן אביהם.

לכן הוסיף הכתוב את הטעם השני 'ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהריים לקללך', והיינו שנתכוון הכתוב לרמוז בזה את טענתו עליהם במה שלא קידמו את ישראל בלחם ומים בחינם, וכדי שלא יוכלו לתרץ עצמם ולומר שבאמת רצו לקדם לישראל בלחם ומים אלא לא היה להם מעות והיו אנוסים, על כך הוסיף לומר 'ואשר שכר את בלעם', שהלא הבטיחו לבלעם ממון רב בכדי שגייע לקלל, ומכאן מוכח שהטעם שלא קדמו בלחם ומים היה מפני ששונאים את ישראל, ולא מפני שחסו על ממונם, שהרי בכדי לקלל את ישראל הוציאו ממון רב ולא חסו על ממונם, ומוכח שהטעם שבסוף ארבעים שנה כשרצו בני ישראל לשלם עבור הלחם ומים קידמו אותם בלחם ומים, לא היה זה מחמת שחסו על ישראל, אלא נתכוונו לצורך עצמם כדי לקבל מעות מישראל, וא"כ אכן מגיע להם עונש על כך שלא קידמו את ישראל בלחם ובמים, שהרי עשו כן מחמת שנאה. (זרע שמשון אות ז').

לע"נ הגר"ר מאיר שמחה ב"ר שמשון קלונימוס זצ"ל בעל אור שמח יא"צ ד' אלול

וראית בשביה אשת יפת תואר. אשת יפת תואר' היא הנשמה, אשר מסתלקת בחטאים כמבואר בזוהר וספרים, ואחר שישבו מאהבת ה' וזה 'וחשקת בה', אז אע"ג שהנשמה היא המשפעת קדושה בגוף, אבל כאשר ייטיב מעשיו, יהיה הנשמה בגדר מקבל, למה שמתוסף קדושתה בקדושת הגוף שמשקש [אותה] אחר שישבו, וזו 'לקחת לך לאשה'. [שתהיה הנשמה בחינת 'אשה' לך, היינו שהיא ה'מקבל' ממך].

והבאתה אל תוך ביתך. כי הגוף נקרא 'בית' כנודע, שהוא 'בנו' [כמו 'בית' עם] עצמות וגידין ובשר. [וע"י התשובה, הנשמה

בא לתוך הגוף, וכמו שכתב האוה"ח הק' כאן, וז"ל: 'והבאתה אל תוך ביתך', לפי שע"י פיתוי הרע מתרחקת הנפש מהגוף, ושוכן חלק רע במקומה, כדרך אומרו 'טורף נפשו באפו', והגוף יקרא 'בית'. 'וגלחה את ראשה', כי השערות רומזין על שלוחי הדין שנאחזין בשערות, כמו שאיתא במדרש (ב"ר סה:טו). 'ועשתה את צפרניה' הוא תיקון הצפרנים שנשארו מ'כתנות עור' של אדם הראשון. [כי קודם חטא אדם הראשון היו לאדם ולאשתו 'כתנות אור' באל"ף, ואחר החטא נתהפך לבושם 'לכתנות עור' חלקים כצפור, ונמצא מעתה שבכל תיקון ותשובה שעושה האדם, הוא 'מתקן' את הצפרנים הקדמונים ומשיב את הלבוש הקדום 'כתנות אור'].

לע"נ בעל התוס' יו"ט הגר"ר גרשון שאול יו"ט ליפמאן ב"ר נתן זצ"ל יא"צ ו' אלול

דיחוי אצל מצות. בנוגע מצות כיסוי הדם, נסתפקה הגמ' (סוכה לג.) בכיסוהו הרוח ושוב נתגלה הדם, אם חייב לכסות, והספק הוא אם אמרינן 'יש דיחוי אצל מצות', וכבר נפטר הדם מלכסותו בשעה שהיתה מכוסה, או אין דיחוי אצל מצות, ולכן חייב לכסותו אם שוב נתגלה הדם.

וכתב האבני נזר (יו"ד סי' של"ט), וז"ל: נסתפקתי ביוקא דכאיב ליה עיניה ביום שמיני שחל להיות בשבת, ואח"כ נתרפא ביום השמיני, אם מלין אותו בו ביום. ואיבעיא דידי הוא, משום דבכיסוהו הרוח ושוב נתגלה הדם, מספקא להש"ס אם יש דיחוי אצל מצות, או לא, והכי נמי נדחה [התינוק] בתחילת היום ממילה בשמיני [בשעה שהיה חולה, ולכן אפשר לומר דאע"ג דנתרפא אח"כ, כבר נדחה התינוק ממצות מילה ביום השבת], עכ"ל. אבל לכאורה אם נימא דיש דיחוי אצל מצות, ואין מלין אותו שוב בשבת, א"כ נימא דכבר נפטר מלמול את התינוק גם אחר שבת, דכבר נדחה המצוה לגמרי, כמו דחזינן בכיסוי דם, דאם נדחה כשכיסוהו הרוח, פטור לגמרי.

ולזה כתב האבני נזר בהקדם כמה יסודות, דאינו דומה מילה בשבת למילה בחול: (א) גדר 'דחוי' לא מצינו אלא היכא שעכשיו ליכא עוד המחייב של המצוה, אלא שאנו מחייבין אותו עכשיו בשביל המחייב שהיה קודם, דאז אם אמרינן יש דיחוי, כבר נתבטל המחייב הקודם. אבל אם גם עכשיו קיים המחייב של המצוה, לא שייך גדרו של דיחוי, כי אה"ל דהמחייב הקודם נדחה, אבל גם עכשיו קיים המחייב של המצוה.

שיש ברשותו נכסי אביו המשועבדים לבעל חוב רמאי עליה המצוה לשלם, ומה לנו אימתי התחילו לבא ברשותו, עכ"ל. ודוגמא לחילוק זה הביא הגר"ע מדברי ה"ט (סימן תע"ו ס"ק י') לענין שוטה שנשתפה בליל ט"ו ניסן, שבתחילת הלילה היה פטור ממצוה, ושוב נעשה חייב, שלא אומרים שהיה דחוי, משום שמעיקר הדין כל הלילה כשר למצוה, ואף שבזמן תחילת הלילה היה דחוי, אבל בזמן המשך הלילה - כאשר נשתפה - לא נדחה מעולם, וכן יהיה הדין לענין יתומים שצריכים לפרוע חוב אביהם, שהמצוה אינה על זמן מסוים, ולכן אין בזה דין דחוי.

א וכ"כ בשו"ת רע"א (קמא, סימן נ"ד) בנוגע יתומים קטנים שאביהם השאיר להם חוב, אם צריכים לפרוע את חובותיו, שהרי בקטנותו אין עליהם שעבוד, ועיקר החיוב הוא רק משום מצות עשה, וקטנים אינם חייבים במצוה זו (כמבואר בב"ב קע"ד), וא"כ המצוה נדחתה מהם. וז"ל: בפריעת בע"ח ליכא ענין דחוי, דדוקא באבילות דבאנו לחייבו מכח המעשה שנעשה בשעת קטנותו דהיינו מיתת המת, וכיון דלא נתאבל אז ידשלים עתה, בזה אמרינן יש דיחוי. אבל בפריעת בעל חוב אין צריך לדון על המעשה שנעשה בקטנותו שירש מנכסי אביו, דאין שעת הירושה דוקא גורמת להמצוה, אלא דכל

לרגל יומא דהילולא של הזרע שמשון זי"ע ו' אלול

רצונינו להביע בזה תודתנו העמוקה

ל"איגוד עולמי להפצת תורת זרע שמשון"

שפועל רבות ונכבדות למען הפצת תורת רבינו הזרע שמשון זי"ע

וזאת למודעי: כי דברי תורה של הזרע שמשון הכתובים בגליונו "מליצי יושר", נלקחו בעיקר מתוך "גליון זרע שמשון" שיוצא לאור ע"י מכון הנ"ל, וכן חן להם

(ב) המחייב של מצות כסוי דם, הוא השחיטה, דהחויב חל בשעת השחיטה, וליכא מחייב עוד אח"כ, לכן אם נדחה החיוב של

כסוי דם שחל עליו בשעת השחיטה, שייך בזה לומר דיש דחוי וכבר נפטר מלכסות.

(ג) איכא חילוק בין מצות מילה בזמנה, למילה שלא בזמנה. המחייב של מצות מילה שלא בזמנה הוא היותו ערל, והמחייב זה קיים תמיד כל זמן שהוא ערל. לעומת זה מצות מילה בזמנה חל בשעת הלידה, דהלידה מחייב למולו ביום השמיני, ואם נדחה החיוב של 'ביום השמיני', כבר נדחה המחייב.

וז"ל האבני נזר: ובשלמא בחול [והיינו אחר שבת], מלין אותו, [אע"ג דביום

השמיני היה חולה], משום דלא מצינו 'דחוי' אלא בחיוב שמתחילה, [והיינו דליכא מחייב בכל רגע, אלא החיוב עכשיו נובע ממה שאירע בתחילה]. כגון במצות כסוי, שהחויב [עכשיו נובע] מחמת השחיטה, כדכתיב 'ושפך - ושחט' את דמו וכיסהו בעפר', [ואז יש לומר דיש דחוי אצל מצות], דחויב זה [שחל בשעת

השחיטה] נפסק בשעה שכיסהו הרוח, [ושוב ליכא מחייב עוד למצות כסוי]. וכן בקדשים [והיינו קרבן שנפל בו מום], שקדושתו [של הקרבן נובע] מחמת שהוקדש בתחילה, [ולכן אם נדחה הקרבן, פקע קדושתו]. אבל ערל, המצות [מילה נובע] מחמת שהוא עכשיו ערל, [ולכן לא שייך בזה הגדר של דחוי, דאח"כ דבשבת נדחה התינוק מלמולו, אבל אחר שבת איכא מחייב מחודש למולו מחמת היותו עכשיו ערל]. אבל לענין למולו בשבת, דמצות 'ביום השמיני' הוא דדוחה שבת, ומצות שמיני הוא מחמת הלידה, שהרי יוצא דופן יש מחלוקת אם נימול בשמיני (ע' שבת קלה:), והדיון הוא (י"ד ס' רס"ו ס"י) דספיקא הוא ונימול בשמיני ואינו דוחה את השבת, ולכן שייך ביה דחוי, [דהחויב למולו בשבת שנובע מחמת הלידה, פקע בשעה שהתינוק היה חולה, ושוב ליכא מחייב עוד למולו בשבת]. עכ"ל.

והנה אמרו בע"ז (דף מז.), דשייך 'דחוי' אצל לולב, כגון לולב של אשירה שביטלה הגוי, ועתה מותר להשתמש בה, דאם אמרינן יש דחוי אצל מצות, הלולב פסול, כיון שהיתה אסורה בהנאה מקודם, לכן כבר נפסל ונדחה למצות לולב. ולכאורה קשה לפי יסוד הנ"ל דגדר 'דחוי' לא שייך בדבר שאיכא מחייב מחודש בכל זמן, דא"כ

איך שייך דחוי בלולב, והרי בלולב יש מחייב מחודש בכל יום של חג הסוכות ליטול לולב, ואינו דומה לכיסוי דם, דהשחיטה מחייב הכיסוי, וא"כ איך שייך בזה גדר של 'דחוי'.

ב וכל כבוקב שיעורים (ביצה אות י"ז) וז"ל: דין דחוי הוא היכא שאנו מחייבין אותו עכשיו בשביל סיבה קודמת, דאי נימא יש דחוי, לא מחייב עכשיו, כיון שנדחה שעה אחת מחיובו. אבל אי נימא אין דחוי, מתחייב עכשיו מפני הסיבה הקודמת אף שמתחילה נדחה מחיובו. אמנם אם גם עכשיו ישנה לסיבה המחייבת, לא שייך דין דחוי, כמו בכיסוי הדם, דחויב כיסוי הוא ע"י מעשה השחיטה, וכיון שנדחה מחיובו בשעה שכיסהו הרוח תו לא מחייב.

ג לכאורה יש לומר דאיכא שני דינים בדין דחוי, דהנה מצינו ב' סוגי מצוות המתקיימות ע"י כלים המשמשים למצוה: (א) מצוה שעיקרה הוא לייחד חפץ למצוה, ולקיים בו אותה, כגון לולב ושופר. (ב) מצוה שעיקרה הוא מעשה מסוים ולא החפץ עמו היא מתקיימת, אלא שצריך חפץ מסוים כדי לקיימה, כגון כיסוי דם. שאין העפר או הדם חפץ של מצוה. (כמו שכתב בעמק ברכה עניני לולב סימן ז'. אבל

ותירץ האבני נזר, דאח"כ דבולב איכא מחייב מחודש בכל יום של חג הסוכות, אבל כל זה הוא מצד הגבירא, והיינו לקיים 'מצות'

לולב, דקיים מצוה בכל יום ליטול הלולב, אבל מצד 'הכשר' הלולב למצוה, איכא תנאי מסוים דזה תלוי בזמן גדילתו על האילן, כדחזינו דאינו יוצא אלא אם נטלו כדרך גדילתו, ולא מצינו כן במצות אחרות דצריך ליטלו כדרך גדילתו, ולכן אם חל פסול בלולב בזמן גדילתו, כבר נדחה ואינו כשר עוד. וז"ל: וכן בלולב [שייך גדרו של 'דחוי'], שמצותו מחמת גדילתו, שהרי אינו יוצא בו אלא כדרך גדילתו, א"כ מצותו מחמת גדילתו, עכ"ל.

וכ"כ האבני נזר באו"ח (סימן י' אות כ"ה), וז"ל: נפרט כל מיני דחוי [דלא שייך אלא

היכא שעכשיו ליכא עוד מחייב], 'דחוי בקדשים', דהקרבן מכח הקדש [שהקדש מקודם], וכשנפסל לאחר הקדש, נדחה הקדשו, ואי אפשר להקריבו מכח הקדש הזה, ולהקדישו מחדש אי אפשר, דאין הקדש חל על הקדש. וכן ב'כיסוי דם', שהחויב מחמת השחיטה, וכשכסהו הרוח לאחר שחיטה נדחה חויב שחל מחמת השחיטה. וכן ב'לולב', שמצוותם מחמת גדילתם, ובריש מס' תענית אמרו שמינינו אלו אי אפשר להם בלא מים, ועל כן באים לרצות על המים, והוא שעת גדילתו, ואינו יוצא בהם אלא דרך גדילתו, וכשנדחה לאחר שגדל, שוב אין גדילתו מכשירתו למצוה, עכ"ל. [המשך בשבוע הבא].

לע"נ הרה"ק ר' צדוק ב"ר יעקב הכהן מלובלין זצ"ל יא"צ ט' אלול

לבטל מצוה משום חשש קטטה. בתרומת הדשן (סימן רס"ג) הורה על מי שיש לו בנים, ורוצה לישא אשה בת בנים משום 'ולערב אל תנח ירך', וחושש לקטטה שיהיה שנהא בינה ובין הבנים, דרשאי לישא אשה שאינה בת בנים, וראיה מהא דאמרו ביבמות (דף מד.) דמבטלין מצות יבמין בשביל קטטה, עכ"ל. ובחלקת מחוקק (אבה"ע ס' א') השיב עליו, ד"ל דההיא ברייתא ביבמות אתיא כאבא שאול דאמר מצות חליצה קודמת למצות יבום, ונמצא אינו עובר כלל דבר מן התורה דדי לו בחליצה עכ"ל.

ודבריו תמוהין, דעד כאן לא קאמר אבא שאול אלא לפי שראו שאין מכוונים לשם מצוה, לכן מצות חליצה קודמת. אכן הגמ' ביבמות קאי על הקרא ד'ודברו לו', ודריש דהיינו שישאיו לו עצה הוגנת דחלוץ ולא

יום ד' כי תצא ו' אלול יומא דהילולא של בעל הזרע שמשון זי"ע

אם לא עכשיו אימתי?

עכשיו הזמן לזכות לברכה והבטחת בעל הזרע שמשון זי"ע

"תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בנים

ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם, חכמים ונבונים, ובתים

מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד, בני חיי ומזוני טבי"!!

'שמן המאור'

להגה"ק רבי מנחם מנדל אפרים פישל ב"ר דוד טרייבר

זצ"ל, המגיד מסאמבור

תלמידו של הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ורבי צבי הירש

מדזיטשוב זי"ע

כתב בהקדמת ספרו

וכל מי שילמוד בספר הזה בכלל אחינו בני ישראל, יפתח להם ארובות השמים ברכה עד בלי די מפתח הפרנסה והצלחה ורחמים וחיים ושלוש ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים וכו'. והשי"ת יעזור לכל מי שיעיין בזה הספר, יזכה לזכך לבבו, ויזדככו כל אבריו, ויהיו כולם אהובים וכולם ברורים לעשות רצון בוראם, ויזכה לשתי שולחנות כשורה, בהצלחה וטובה חיים ושמחה בתפארה, ויגבה מזלו למעלה בגזירת הבורא, ויזהר כזהר הרקיע כשמש ברה

וחסדי מאתן לא ימיש (הפטרה). כי הקב"ה שולח בחסדו הגדול לכל איש ישראל התעוררות אהבה, אך אם האדם אין מתאמץ להחזיק בה, נתכבה, ואח"כ שולח לו עוד התעוררות ונתכבה עוד, וכן חוזר חלילה, כמו שאומרים בשם הבעש"ט זי"ע ע"פ ה' הוא ינהגנו על מות', שהוא מתנהג אתנו כמו האב שמלמד בנו הקטן לילך, שמתקרב אצלו, ואח"כ חוזר לאחוריו ממנו כדי שהבן ילך מעצמו אליו, כן הקב"ה מתקרב אלינו ואח"כ מרחק עצמו כדי שנלך אליו בתשוקה גדולה מעצמינו. ובעת קץ הבטיח לנו הנביא שחסדו הגדול בהתעוררות אהבה 'לא ימיש' מאתנו, ועיד"ז 'ברית שלומי לא תמוט', היינו הברית שכרת אתנו והשביע אותנו בעת צאת הנשמה למטה שנהיה צדיקים ונהי בשלום עמו, זה 'לא תמוט', כי אז יקויים 'ועמך כולם צדיקים'.

הגרמ"ש שפירא בשערי שמועות סוכה לג. מביא בשם הגר"ד דגם דם הוא חפצא של מצוה, כמו שופר ולולב.

ובחפצא של מצוה כגון לולב, אם חל פסול בגוף הלולב, אז נדחה הלולב, ואז ליכא חילוק אם עדיין יש עכשיו סבה המחייבת או לא, דסו"ס חלה פסול בגוף החפצא של המצוה, וכבר נפסל הלולב למצוה. אבל בדבר דליכא חפצא של מצוה, כגון בכיסוי דם, לא שייך לומר בזה שאין לקיימם בחפץ שנדחה, שהרי אין העפר או הדם חפץ של מצוה. רק בזה היסוד של דחוי הוא בגוף המחייב, דהמחייב הוא המעשה שחיטה, ונדחה המחייב, ובזה איכא כלל הנ"ל דדוקא אם ליכא עכשיו סבה המחייבת, אז שייך דין דחוי.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח!"
732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

קח לך סניגור

לרגל יומא דהילולא של הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע
שבת קודש פ' תצא ט' אלול
שמחים אנו להודיע שמתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר
'הגדרות רבי צדוק על התורה'
(עניני הלכה)
מי שרוצה להנציח שמו בהספר יתקשר למערכת
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

שבת פ' כי תצא ט' אלול

יומא דהילולא של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע
אם לא עכשיו אימתי?
עכשיו הזמן לזכות לברכתו והבטחתו!
"אהיה מליץ יושר למי שידפיס דברי!"

צוואת הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע

בשנתו אחרונה, הלכו כחותיו ודלו מיום ליום, וידע כי קרוב קצו לבא, הוא השתדל לאסף ולכנס את כל כתביו בנגלה ובנסתר שהיה שומרם בארגז נעול כל ימי חייו, ועין איש לא ראתם, רק סמוך לפטירתו גילה ברמז לבנו וחתנו החורגים שנתחנכו וגדלו אצלו מילדותם, את רצונו שלאחר פטירתו יתעסקו בכתביו וידיפסום ויפיצום, והוא יהיה למליץ טוב עבור המסייעים והמתעסקים בזה.
הוא הזכיר את צוואת הגה"ק רבי לייבוש חריף אב"ד פלאצק בעל 'מלא העומרי' שצוה להוציא ספריו לאחר פטירתו, והבטיח בשכר זה לעשות טובה לכל המסייעים בהדפסת ספריו, והעיד עליו הרה"ק רבי צדוק, שהרב מפלאצק קיים את הבטחתו.
וכן הבטיח הרה"ק ר' צדוק שאף הוא ימליץ טוב עבור כל המביאים לרפוס והמסייעים בהדפסת ספריו.
בנים אמנם לא השאיר אחריו, אולם דבריו הם הם זכרונותיו, ונתקיימו בו דברי המדרש תנחומא (פ' נח):
בשעה שהאדם מסתלק מן העולם בלא בנים הוא מיצר ובוכה, אמר לו הקב"ה למה אתה בוכה, מפני שלא העמדת פרי בעוה"ז, יש לך פרי יפה מן הבנים וגו' התורה שכתוב בה 'פרי צדיק עץ חיים', 'בנים' אינו אומר, אלא 'פרי צדיק'.

ייבם, ומה"ת ודאי גם אבא שאול מודה דמצות יבום קודמת. ושוב מצאתי בט"ז לאה"ע וכן בפני משה (ח"ב סי' ט') שכתבו כן.

והרי הרמב"ם (פ"א מהל' יבום ה"א) פוסק דלא כאבא שאול, ומצות יבום קודמת למצות חליצה, וכמסקנא דתלמודא ביבמות (דף לט:), ואפ"ה העתיק (בריש פ"ד) הלכה הנ"ל שישאול לו עצה ההוגנת אם הוא זקן והיא ילדה, דאומרים לו כלך אצל שכמותך ואל תשים קטטה, ואע"ג דס"ל מצות יבום קודם, אפ"ה פסק דדחינן מצוה זו משום קטטה, וא"כ ראיית התרומת הדשן נכונה, דאף לענין ביטול מצות 'ולערב אל תנח ידך', יכול לבטל כשחושש לקטטה כמו דמבטל מצות יבמין משום האי חששא וכנ"ל.

והנה בתרומת הדשן הוסיף שם לומר דדוקא לישא אשה שאינה בת בנים, אבל שלא לישא כלל אסור משום חשש קטטה, דאפשר שיבוא לידי חטא, ע"ש. ולא ביאר זו ממניין לו. ונראה דמשמע ליה מסביר דרך עשה דחינן בשביל קטטה שיעבור על

לאו דלא תשנא! אבל ביש לחוש לחטא, לא דחינן בשביל קטטה שיבוא לידי לאו דלא תשנא, דמאי אולמא האי לאו מהאי לאו שיבוא לידי חטא. אלא דלכאורה מהא דגדול השלום שמותר לשנות מפני דרכי שלום משמע איפכא, וכבר נתבאר לעיל דלא דמי להתם, [דזה לא נחשב לדבר שקר כלל כשאומר מפני השלום, ונמצא אינו עובר כלל על דובר שקר].

וראיתי לש"ב הגאון החסיד ר' אליהו מוויילנא ז"ל (בביאורו לאה"ע"ז) כתב משמעות יפה לדברי התרומת הדשן מלשון הגמרא 'כלך אצל שכמותך', דהוא מיותר, אבל בא להורות לנו דוקא 'כלך אצל שכמותך', אבל לא תשב בלא אשה כלל מחשש קטטה, ודפח"ח.

ולפי ענ"ד יש מקור לזה מגמרא ערוכה בסוטה (דף ג.), דתניא: וקינא את אשתו רשות דברי ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר חובה וכו', מאי טעמא דר' ישמעאל ס"ל כהאי תנא דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כלפי שאמרה תורה 'לא תשנא', יכול כגון זו, [פירש"י אחר שאמרה תורה שאסור להביא עצמו לידי שנאה ותגר, יכול אף שרואה אשתו עוברת על דת יהודית נסתרת עם שכיניה לא יקנא לה], תלמוד לומר 'ועבר עליו רוח קנאה וקינא את אשתו', ור' עקיבא אומר קינא אחרנא כתיב וכו' ע"ש. הרי להדיא דאע"ג דגלי קרא לא תעשה שאסור להביא עצמו לידי קטטה, מ"מ כשחושש לחטא פן תזנה אשתו, רשאי לקנאות, ואף שיבוא לידי קטטה. וצ"ל דרך מצות יבום בלבד דחינן בשביל קטטה, אבל לא כשחושש לבוא לידי חטא, וכחילוק התרומת הדשן. (אוצר המלך הלכות דעות פ"ה ה"ה).

לזכות חב"י. להצלה בכ"ע ונחת דקדושה מכל י"ח

לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור. במס' סנהדרין (דף צא.) אמרו, שבאו בני ישמעאל לפני אלכסנדר מוקדון לדון על ישראל, כי הירושה שייך לישמעאל שהיה בן אברהם, וכן הוא במדרש רבה (בראשית פס"א), וענו לו כי אברהם נתן כל אשר לו ליצחק, ע"ש. אמנם הקשו המפרשים הלא האבות קיימו

כל התורה כולה קודם שניתנה, וא"כ איך עבר אברהם על 'לא יוכל לבכר'. והרא"ם (פרשת חיי שרה) תירץ, שהיה על פי דיבור, דכתיב 'כי ביצחק יקרא לך זרע', והמהרש"א (סנהדרין שם) תירץ, דישמעאל בן שפחה היה שנוולד לו קודם שנשתחררה, ואין בן שפחה יורש, ובני קטורה אע"פ שנוולדו אחר שנימול והיה אסור בשפחה ונשתחררה וכו', מ"מ בני פלגש היו, ואינם ראויים לירש עם בן אשתו, עיי"ש. והיפה תואר תירץ, דגבי בן נח לא שייך דין בכורה, וא"כ לית ביה

דין דלא יבכר. וראיתי בספר 'קול אומר קרא' (פרשת וישלח) שתירץ, דהנה אמרו בב"ב (דף קלג:): רשב"ג אומר אם לא היו בניו נוהגים כשורה, זכור לטוב כשכתב את נכסיו לאחרים. ולפ"ז נמצא דגם האב יכול להעביר נחלה אם הבן עצמו שנוא לו מפאת שעבר עבירה, ובלא ספק דייקן כן מקרא שנאמר 'לא יוכל לבכר על פני בן השנואה', והכונה אף ששנואה בנישואיה (עי' רמב"ם פ"ב מהלכות נחלות ה"ג), והיינו דלא יוכל להזיק להבן מחמת שנאת אמו, אבל אם שונא בנו מחמת דבר שראוי לשונאו, אז יוכל האב ליקח ממנו הבכורה, דאל"כ למה לא השמיענו התורה בבן שהוא עצמו נאהב והוא עצמו שנוא עיי"ש. אמנם דבריו תמוהין מאד, הלא אנו קי"ל כרבנן שם דאסור להעביר אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא כמבואר ברמב"ם (פ"ו מהלכות נחלות ה"א) ובחושן משפט סימן רפ"ב), ובפרט שישמעאל עשה תשובה בחיי אביו, כדאיתא בב"ב (דף טז:). ואולי יען דטעמא דאין להעביר אחסנתא מברא בישא משום דלא ידיעא האי זרעא נפיק מיניה, וכדאיתא בכתובות (דף נג.), ואברהם אבינו ראה ברוח הקודש שמישמעאל לא יצא זרעא טבא.

לזכות מ.ב.ה. להצלה בכ"ע ולזכות במשפט

כי יהיה ריב בין אנשים. פירש"י: אמור מעתה אין שלום יוצא מתוך מריבה. וצ"ב פשיטא, כיון שיש מריבה אין שלום, והוי ליה למימר 'אין טוב יוצא'. וי"ל דהרי פירוד של לוט טוב היה, דכל זמן שלא פירש אברהם מלוט, לא דיבר אליו הקב"ה, ואין שלום אמר אלהי לרשעים, על כן נקט רק 'אין שלום יוצא', [אבל טוב יוצא מתוך מריבה].

ולפי פשוטו י"ל, [דמה שאמרו 'אין שלום יוצא מתוך מריבה', החידוש הוא] דאפילו יעשו שלום, אינו שלום של אמת, כי נשאר טינא בלב ע"ז זלזולי ומחלוקת הראשונים. עוד י"ל דהול"ל 'כי יהיה משפט בין אנשים', [ונקט 'ריב'], זה הלשון שנקט, מרמז על

'ריב' של לכבוד שמים מוחים, שצועק על עולה של חבריו, וכן שורש תיבות של שם 'ריב' כנודע סודו, ואז עיקר תקומה הוא הפירוד, וזה עצה טובה קמ"ל ונגשו אל המשפט, אז 'הצדיק את הצדיק' במקום אחד, 'והרשע את הרשע' במקום אחר, ועד"ז ישפטם בצדק, רק שלא יהיה תערובות, וכעצת אברהם אבינו 'אל נא

תהי מריבה וגו' הפרד נא מעלי, ועל כן זה העצה 'אין שלום יוצא [מתוך מריבה' של לכבוד שמים], ואין שלום אמר אלהי לרשעים' כי אם יתפרדו כל פועלי און.

לא תחסום שור בדישו. ר"ת 'לשבת', ואפשר לומר כמו שאמרו (שבת קכב.): מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים, ואע"ג שהוא מצווה על שביית בהמתו, אמנם לצרכה באכילתה היא מותרת לתלוש עשבים וכו', ולא תחסום בזה בשביל שבת.

לע"נ הג"ר יעקב יואל (בן טשארא) בריון זצ"ל מפרעשבורג יא"צ ח' אלול

איסור דרבנן בשוגג אם צריך כפרה, וגדר איסור דמאי. כתב הגר"י ענגיל (אתון דאורייתא כלל י'), וז"ל: הנה קצת האחרונים כתבו, דשוגג באיסור דרבנן אין צריך כפרה וסליחה, שאינו דומה לשוגג באיסור תורה, שבכל איסורי תורה המעשה בעצמותה עבירה ואיסור, וכן המאכל בעצמותו במאכלות האסורות, ועל כן גם בשוגג אף שלא היתה שם מחשבת עבירה, עם כל זה הרי נעשתה מעשה עבירה, ועל כן צריך כפרה וסליחה, משא"כ בדרבנן שאין המעשה או המאכל בעצמותו איסור כלל לפי ההנחה דאיסורים דרבנן רק איסורי גברא גינהו, ועל כן רק אם האדם בזדון לבו עובר על דברי חכמים, הרי זה עבריין ורשע, אבל כשהיה שוגג בדבר אז לא הוי עבירה כלל, ואין צריך כפרה וסליחה, עכ"ל.

ולענ"ד סברא זאת צריכה עיונא רבא משי"ס חולין (דף י.ו.): רב זירא ורב אסי איקלעו לפונדקא, אייתי לקמיהו בצים המצומקות ביין, רב זירא לא אכל, ורב אסי אכל, אמר ליה רב זירא לרב אסי ולא חייש מר לתערובות דמאי, אמר ליה לאו אדעתאי, אמר רב זירא אפשר גזרו על תערובות דמאי, ומסתייע מילתא דר' אסי למיכל איסורא (בתמיה), השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן, ע"כ. והנה מפורש פה דגם שוגג באיסור דרבנן נחשב לעבירה, דהא איסור דמאי רק מדרבנן אסור, ורב אסי בשוגג הוא שאכל, ואעפ"כ חשיב ליה רב זירא תקלה, וקמתמה השתא בהמתן של צדיקים כו'.

ולכאורה יש ליישב דשאני דמאי, דאף שהאיסור הוא מדרבנן, עם כל זה הרי האיסור דרבנן הוא מחשש איסור תורה דשמא לא עישר העם הארץ והוי ליה טבל ואסור מה"ת, אלא דמדאורייתא לא חיישין להכי כיון דרוב מעשרין הו, ועם כל זה כיון דמדרבנן חיישין להכי שיש בו איסור תורה, על כן שפיר הוי החשש הזה איסור חפצא, ושפיר חשוב עבירה גם בשוגג וכו'.

אולם אחרי העיון אין התירוץ הזה עולה יפה, דאכתי מאי פריך השתא בהמתן של צדיקים כו', דילמא כלפי שמיא היה גלוי באמת שזה היין אשר אכלו רב אסי, עישר אותו העם הארץ, ושמרו אותו מן השמים ממכשול באמת, ומאי קמתמה, ועל כרחק דהכוונה הוא דכיון שאסרו חכמים תבואת עם הארץ, ואמרו שהיא אסורה כל זמן שאין האוכל יודע שעישרה העם הארץ, לכן אף אם נתעשרה באמת, עכ"ל איסור דרבנן הוא כל זמן שלא נודע אז הלא האוכל, וכמו שכתבתי בכלל ו', וא"כ זה האיסור דרבנן אשר ישנה על התבואה שנתעשרה באמת, שוב הרי אין בו עוד איסור תורה, רק איסור דרבנן גרידא הוא, כשאר איסורים דרבנן, כיון שבאמת נתעשרה התבואה ואיננה טבל מה"ת, וא"כ שוב בשוגג שפיר לא חשיב עבירה, וא"כ אכתי מה קמתמה השתא בהמתן וכו', ועל כרחק לומר דגם שוגג דאיסור דרבנן גרידא שאין בו חשש תורה נמי הוי עבירה, ושפיר קמתמה, ודו"ק היטב.

והנה י"ל עוד, דאפי' אי שוגג בדרבנן לא הוי עבירה שתצטרך כפרה וסליחה, עם כל זה 'תקלה' עכ"פ נחשב, ובפרט לגבי אדם גדול, ושפיר קמתמה 'השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא 'תקלה' וכו'. ועיין בסנהדרין (דף נה.): דקאמר דעבירת קטן קרוי 'תקלה', ע"ש, אע"ג דמדינא אין צריך כפרה וסליחה אף לכשיגדיל (כמבואר באו"ח ס' שמ"ג). אולם מהא דקאמר 'ומסתייע מילתא דרב אסי למיכל איסורא', מוכח משטחיות הלשון דגם איסור דרבנן איסור חפצא הוא, ונקרא 'מאכל אסור'.

לע"נ הג"ר שמעון זאב ב"ר צבי משה אבד"ק אראד זצ"ל יא"צ ו' אלול

יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. (בסיום 'ברוך שאמר'). 'יחיד' הוא 'חי העולמים', ואין שום דבר גשמי באמת, רק כחו הגדול יתברך שמו להסתיר את עצמו שיראה לעין הגשמי 'עולם' מלשון 'העלם', אבל זכי הראות רואים בכל דבר רק חיות הקדושה שבו, וכשמבינין זאת ממשיכין 'מלך' - מדת מלכות, שזה ענין הבריאה שיתצמצם האור עד שידמה הגשם לדבר מה, כי בלתי זה אי אפשר להיות בחינת 'מלך', כי 'אין מלך בלי עם', וכמאמר 'אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא'. אף על התהוות הבריאה נצרכה 'לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא', 'נקרא' דייקא, שיהיה קורא בשמן צדק, וידוע ד'שם' הוא בחינת מלכות, ו'צדק' הוא דין, בחינת 'דינא דמלכותא', ואז נתקיים רצונו יתברך

ונמשך אמיתת כוונתו הקדושה להטיב לברואים, וזהו 'משובח', דנתגלים חסדים העליונים, מבחינת 'ורב חסד' כמבואר בכוונות האריז"ל, וכשהשכינה הקדושה נתמלאת בחסדים, אז עולה להתפאר למעלה 'חזי במה ברא קאטינא לותך' (זהר ח"ג יג.), וזה 'מפואר', ונעשית 'אשת חיל עטרת בעלה', שזה בחינת תפילין שעל הראש שנקראים 'פאר', ואז ממילא נמתקין כל הדינין ששוב אין צורך בהם, ונתגלה עצם אורו יתברך ומחשבתו הקדומה, שעל זה נאמר (תהלים ק"ד) 'ישמח ה' במעשיו', ד'ישמח' הוא אותיות 'משיח', ה' במעשיו' ונתגלה אור האמיתי שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, וזהו אור שיוצא משחור שבעין, שצמצום ודין נהפכים לחסדים, דכיון שמבין שהכל חיות אלקית, שוב אין נעלם לנגד עיניו, וזהו 'עד' שזוכה לכתר שניתן לבני ישראל בחורב, 'עד' ששרשו באותיות הקודמים לשם 'אלקים' סוד שם הקדוש אכדט"ם שגימטריה 'עד', שהוא מיתוק שם 'אלקים' כידוע ליודעי חן, ואז 'שמו' שכינה הקדושה 'הגדול' נכלל בדכורא, ושני המאורות משתמשים בכתר אחד, כדכתיב 'והיה אור הלבנה כאור החמה', יהי רצון שנוכה תיכף לזה. ועל כן אמר אחר כך 'הי כבוד' גימטריה ז"ן שנמתקין הנה, עיין שער הכוונות כוונת 'יהי נועם', ה' פעמים נ"ו, על ידי א' יותר בחינת פלא, זהו 'הויה לעולם', שכל ההעלם וצמצום יהיה משם הקדוש 'הויה', בסוד הכתוב (בראשית כח: כא) 'והיה הויה לי לאלקים', ואז יתגלה משיח צדקנו, וזה 'ישמח ה' במעשיו', אמן כן יהי רצון.

לע"נ הג"ר יונתן ב"ר צבי שטייף זצ"ל יא"צ ט' אלול

גדרו של בור, ותחילתו בפשיעה וסופו באונס. [המשך משבוע העבר]. והנה ידוע חקירת האחרונים אם המחייב את נזקי ממונו הוא מחמת שלא שמר כראוי, או דהמחייב הוא מחמת ממונו שהזיק, רק תנאי בדבר שלא שמרו כראוי. והחזון יחזקאל נקט כצד השני, ומביא ראיה לזה מהא דאמרו (ב"ק מד:) 'דיני חיוביה דשור מחיוביה דשור, לאפוקי כופר דחיוביה דבעלים הוא'. והיינו דדינין תשלום נזקין שהוא חיוביה דשור, דהחיוב הוא על מעשה שורו, מסקילה שהוא חיוביה דשור, לאפוקי כופר שאי אפשר ללמוד ממנו לנזקין, כיון דחיוביה דבעלים הוא, והיינו לכפרת הבעלים הוא בא. הרי להדיא דחיוב נזיקין הוא 'חיוביה דשור', והיינו מחמת ממונו שהזיק.

ראיה נוסף לזה מביא החזון יחזקאל מהא דאמרו (ב"ק י.): 'ואי אשמועינן המת יהיה לו, משום דממונא קא מזיק, אבל הכא דבגופא מזיק אימא לא'. והיינו דאם היה הכתוב אומר רק את הפסוק 'והמת יהיה לו', היינו אומרים, שרק בשור המזיק הקילה התורה משום דממונא קא מזיק, כיון שהנזק נעשה רק ע"י ממונו שהזיק. אבל באדם המזיק, שהאדם הזיק בגופו, וכן לגבי שומרים שחייב על פשיעתו בשמירה ונחשב לנזקי גופו, יש לומר שלא הקילה התורה, ובהם על המזיק לטפל בנבילה.

וכתב החזון יחזקאל, דחזינן מזה דהמחייב של נזקי ממונו הוא משום ממונו שהזיק, וז"ל: משמע מהאמור 'משום דממונא קא מזיק, אבל הכא דבגופא מזיק', כלומר שומר שפשע כנזקי גופו חשיב ליה, שהרי היה עליו לשומרה, כדכתב רש"י שם ז"ל: שומר שבר שפשע ונטרפה ע"י זאב, כנזקי גופו חשיב ליה שהרי היה עליו לשומרה, עכ"ל. ואי אמרינן שבנזקי ממונו החיוב הוא משום שפשע ולא שמרו, א"כ הוה ליה למיחשביה דבגופו מזיק דומיא דשומר שפשע, אלא ודאי החיוב הוא משום שממונו קא מזיק, אך דין הוא מקרא 'ולא ישמרנו', שדוקא על ממון כזה שאינו שמור חייבתו התורה על נזקו, עכ"ל.

והנה הבאנו לעיל, דכיון דתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, הוא דוקא אם האונס בא ע"י הפשיעה, לכן דקדק הרמב"ם וכתב: 'וכן אם נפלו והזיקו, שעלייתם לראש הגג פשיעה היא'. ולא נקט אופן הפשיעה כגון שפשע בשמירתו שלא יקפצו, משום שבכהאי גוונא משכחת נמי שאונס הנפילה לא בא ע"י הפשיעה, אבל כיון שעלייתם לראש הגג פשיעה היא, לכן כל אונס נפילתם מראש הגג, בא מחמת פשיעתו שהעלם הגג.

והקשה החזון יחזקאל, דלאור הג"ל דהכלל דרך אם האונס בא ע"י הפשיעה חייב, הוא דוקא בשומרים, אבל בנזקים ליכא חילוק אם האונס בא ע"י פשיעתו או לא, א"כ קשה מדוע נקט הרמב"ם שעלייתם לראש הגג פשיעה היא.

והנה הרמב"א (חו"מ שצ"ד ס"א) כתב, וז"ל: אם העביר בהמתו אצל גינת חבירו, והיה אפשר לה לירד וליכנס לגינה, אפילו נפלה באונס חייב, דהוי תחילתו בפשיעה וסופו באונס (טור ותוס' והרא"ש). ויש מי שחולק בזה (ב"י בשם הרשב"א בשם הראב"ד), עכ"ל. ובביאור שיטת הראב"ד, כתב הב"י, וז"ל: הראב"ד סובר שאע"פ שיכולה לירד, אם נפלה פטור, ולא קיינן ליה תחלתו בפשיעה, דזכי אינו רשאי להעביר צאנו ברשות הרבים או יאחזנה בזנבה, אלא ודאי כל נפלה פטור, עכ"ל. וכתב החזון יחזקאל, דיש לומר דהרמב"ם סובר כשיטת הראב"ד, דאינו חייב על

טבילת עזרא. הרמב"ם (פ"ד ק"ש ה"ח) כתב, וז"ל: כל הטמאין חייבין בק"ש וכו', ועזרא ובית דינו תקנו שלא יקרא בדברי תורה בעלי קרי לבדו, והוציאוהו מכלל שאר הטמאין עד שיטבול, ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל, ולא היה כוח ברוב הציבור לעמוד בה, לפיכך בטלה וכו', וכבר נהגו כל ישראל לקרות בתורה ולקרות ק"ש והן בעלי קריין, לפי שאין דברי תורה מקבלין טומאה, אלא עומדין בטהרתן לעולם, שנאמר 'הלא כה דברי כאש נאום ה', מה אש אינה מקבלת טומאה, אף דברי תורה אינם מקבלין טומאה, עכ"ל. ויש לעיין בלשון הרמב"ם שכתב 'ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל, ולא היה כוח ברוב הציבור לעמוד בה, לפיכך בטלה'. משמע מדבריו שמאלה בטלה, ולא שב"ד בטלה. וכן מבאר שם הכסף משנה, וז"ל: ולפי שקשה והאין היו יכולים לבטל תקנת עזרא, שהרי לא קם אחריו ב"ד כמוהו בחכמה ובמנין, [לכן הרמב"ם] מפרש שמה שאמר 'בטלה', אינו שב"ד עמדו ובטלה, שא"כ הו"ל לפרש מי הוא המבטל וכו', ועוד דאשכחן אמוראי בתראי שהיו טובלים לקריין וקא מפלגי בחולה אי צריך טבילה או לא, ואם איתא דב"ד עמדו ובטלה, למה להו האי טבילה, הא בטלה לתקנת עזרא ואין עיקר לטבילה זו. אלא 'בטלה' פירוש לא כפו את העם ללכת בה ונתבטלה מעצמה. וזה שכתב רבינו 'ולא פשטה תקנה זו וכו' ולא היה כח', כלומר לא פשטה תקנה זו בכל ישראל, והטעם היה מפני שלא היה כח ברוב הציבור לעמוד בה ולפיכך בטלה מעצמה. שאם הטעם שלא פשטה לא היה מטעם שלא היה כח ברוב הציבור לעמוד בה, נהי דב"ד אחר אע"פ שאינו גדול כראשון יכול לבטלה, ביטול מיהא בעיא, אלא ודאי לפי שלא היה כח ברוב הציבור לעמוד בה לא כפו את העם לטבול ובטלה מאלה, וזהו שדייק רבינו שכתב 'ולפיכך בטלה', דמשמע מעצמה, ולא כתב 'ולפיכך בטלה' דלשתמע אחרים בטלה, וכיון שלא היה שם ב"ד שביטלה, היו נוהגים חכמי הגמרא לטבול משום תקנת עזרא, שלא בטלה שום ב"ד, שאע"פ שלא היו רשאים לכופו את העם לטבול, הא כיון שהיה בהם כח היו רוצים לטבול, כיון ששום ב"ד לא בטלו התקנה, עכ"ל.

הרי מבואר בכ"מ שלא הב"ד בטלה, אלא שנתבטלה מאלה. אמנם לא כל הראשונים לומדים כמו שמדייק הכ"מ ברמב"ם, וגם בדברי הרמב"ם זהו דיוק, אבל לא מפורש ממש בדבריו כך. ועיינתי במאירי (ברכות כ"ב) שכתב וז"ל: טבילה זו שתיקן עזרא לבעלי קריין, ראו הבאים אחריו שלא פשטה תקנתו בכל ישראל, ושלא היה רוב הציבור יכולין לעמוד בה ובטלה, ואע"פ שאין ב"ד רשאי לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין, הואיל ולא פשטה גזרתו בכל ישראל שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה, רשאים הם לבטל וכו', ולפיכך בטלה עכ"ל. הרי שלא נתבטל בעצמה, דהמאירי מביא כמעט לשון הרמב"ם ומפרש שהב"ד בטלה, וא"כ אין גם הכרח לומר ברמב"ם כמו שכתב הכ"מ. ובסוף מסיים המאירי וז"ל: כלל גדול אמרו אין דברי תורה מקבלין טומאה, מ"מ טבילה זו קדושה גדולה היא וכל המחמיר בה תבא עליו ברכה, ומפני זה נהגו לטבול ערב ר"ה ויוה"כ שהם ימי סליחה ותפילה יתרה, עכ"ל.

ובאמת לפי דברי המאירי, צריך להבין הקושיות של הכ"מ, דהא אשכחן אמוראי בתראי שהיו טובלין לקריין, ואם כדברי המאירי דב"ד בטלה, הא למה להו האי טבילה, הא בטלה לתקנת עזרא. ומה שהכ"מ מקשה שהגמ' היתה צריכה לומר 'לימא ב"ד בטלה', זהו לא קשה, מפני שבטש"ב"ד בטלה, דהא סתם אנשים לא יכולים לבטל תקנת עזרא, ובגמ' סמכוה על המבין, אמנם שאר ראיות של הכ"מ קשה להמאירי.

והנראה לענ"ד לחדש שיש שני דברים בתקנת עזרא: (א) תקנה. (ב) מצוה. דבאמת לטבול במקוה זהו מצוה, דהא אמרו (ברכות י:): שבניהו בן יהוידע תבר גזיזי דברדא ונחת וטבל, ומפרש"י גזיזי דברדא חתיכות של ברד והקרח וכו', והיינו ביום השלג ונחת וטבל לקריו כדי לעסוק בתורה. ובניהו בן יהוידע היה לפני עזרא, ובכל זאת הלך לטבול במסירות נפש מקריו כדי ללמוד תורה, א"כ משמע שיש מצוה ולכן טבל כדי לקיים המצוה של טהרה, וזה כבר היה המצוה מקודם, ואולי לאו מצוה ממש, אלא בגדר מצוה, ועזרא בא ותיקן חוב שכולם מחויבים לקיים המצוה של טבילת בעל קרי. וא"כ יש שני דברים: (א) חוב. (ב) מצוה. וא"כ יוצא מחידוש דברינו שהמצוה שהיה הרבה קודם, תיקן עזרא לחוב על כולם. ולפי חידוש דברינו יתורצו הקושיות של הכ"מ למה אמוראים היו טובלין לקריין, דהא לפי שביארנו המצוה נשאר כן מקודם. וא"כ לענ"ד עוד לחדש שמה שבטלו, זהו החוב שעזרא חייב לכולם, וזהו בטל, אבל המצוה שהיה נהוג כל הזמן, זה נשאר.

ומתורץ מה שמקשים הראשונים, דהא אין ב"ד יכולים לבטל הב"ד הקודם אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין, ולא היה ב"ד יותר גדול מבי"ד של עזרא. אבל כפי מה שחידשנו שנשאר המצוה של טבילה, א"כ זהו לא נקרא שביטלו הכל, ואם היו מבטלים כל הטבילה, אז הוה עוקרים כל תקנת עזרא, אבל כיון שנשאר המצוה, א"כ לא נעקר כל התקנה לגמרי, ולכן היו יכולים לבטל שלא יהיה החוב כמו מקודם, אבל המצוה נשאר. (שערי זבול גיטין ט"ז).

הנפילה, דאטו יאחזנו בזנבה כל היום, ולכן כתב הרמב"ם דהפשיעה הוא מה שהעלם לראש הגג. וז"ל החזון יחזקאל: הא שדקדק הרמב"ם וכתב 'שעלייתם לראש הגג פשיעה היא', ולא חשיב ליה הפשיעה שפשע בשמירתם שלא יקפצו מראש הגג למטה, היינו לא מטעם משום שבעינן שאונס הנפילה הוא בא מחמת הפשיעה, ובפשיעה שפשע בשמירתם מקפיצה לאו בכל זימנא אונס הקפיצה בא על ידה, אך דברי הרמב"ם הם הם דברי הראב"ד הנ"ל, והכא נמי אם עלייתם לראש הגג אינה פשיעה, היה פטור על נפילתם מראש הגג למטה, דומיא שפטור התם כשנפלו מגובה רשות הרבים למטה לתוך הגינה, עכ"ל.

והנה הרמב"ם (שם פ"ב ה"ד) כתב, וז"ל: אם כסהו הבור כראוי, אע"פ שהתליע מתוכו ונפל לתוכו שור ומת פטור, שנאמר 'ולא יכסנו', הא אם כסהו פטור. כסהו בדבר שיכול לעמוד בפני שוורים, ואינו יכול לעמוד בפני גמלים, והלכו עליו גמלים ונתרועע, והלכו עליו שוורים ונפלו בו, אם אין הגמלים מצויין באותו מקום, הרי זה פטור מפני שזה אונס. התליע מתוכו ונפלו בו שוורים, אע"פ שהגמלים מצויין שם תמיד והרי הוא פושע לגמלים, הואיל ומחמת שהתליע נפלו בו השוורים, הרי זה פטור, עכ"ל. והשיג עליו הראב"ד, וז"ל: התליע מתוכו ונפלו בו שוורים וכו' הרי זה פטור. הרי"ף לא הביא בהלכותיו מכל אותה הסוגיא כלום, דומה שאינה עיקר, וסמך על מה שהסכימו בעלי הגמרא דתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, וצ"ע, עכ"ל. ובמגיד משנה ובלחם משנה מיישבים דעת הרמב"ם מהערת הראב"ד, דכיון שאונס התליעה אינו בא מחמת הפשיעה, לכן פטור.

והקשה החזון יחזקאל, דהלא בנוזקין לא אמרינן הכלל דרק אם האונס בא ע"י הפשיעה חייב, וז"ל: לפי מה שנקטינן שדעת הרמב"ם דבנוזקין בתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אפילו אם האונס אינו בא ע"י פשיעה, תקפה ביותר השגת הראב"ד הנ"ל, דאין לומר כדברי המגיד משנה ולחם משנה דאונס התליעה אינו בא מחמת הפשיעה ולכן פטור, דהרי לפי מה שהוכחנו שהרמב"ם מחייב בתחלתו בפשיעה וסופו באונס גבי נזקין אפילו אם האונס אינו בא מחמת הפשיעה, הערת הראב"ד במקומה עומדת, עכ"ל.

והוסיף החזון יחזקאל, דאף אם נימא שלא כדעת הרמב"ם, אלא גם בנוזקין הדין דאם האונס אינו בא ע"י הפשיעה פטור, מ"מ אינו קשה על הראב"ד בשיטת הרי"ף שסובר שחייב על ההתלעה משום תחילתו בפשיעה וסופו באונס, דהכא האונס של התלעה בא מחמת פשיעתו של עשיית הבור, דכיון שלא כיסהו בכיסוי שיכול לעמוד בפני גמלים, עדיין קיים פשיעתו של עשיית הבור.

וז"ל: אמנם קושיית המגיד משנה והלחם משנה על דעת הראב"ד בשיטת הרי"ף שחייב על ההתלעה משום תחילתו בפשיעה וסופו באונס, יש ליישב ולומר שהרי"ף סובר שבבור אין תחילת הפשיעה מה שלא כסהו כראוי, אך תחילת הפשיעה היא עצם עשיית הבור ברשות הרבים, שתחלת עשייתו לנזק, [ואינו כשן ורגל שתחילת הפשיעה היא אם לא שמרם כראוי], ואם כסוי אינו יכול לעמוד בפני גמלים, לא סילק עוד פשיעתו הראשונה שעשה בור ברשות הרבים גם כלפי שוורים, שהרי אם יעברו גמלים שהם מצויים שם תמיד, תחלה מרעי ליה לכסוי, ואונס דנפילה לתוך הבור ע"י אונס ההתלעה, באה נמי ע"י פשיעתו הראשונה שעשה את הבור, עכ"ל.

אבל עדיין נשאר לבאר מה שכתבו המגיד משנה ובלחם משנה ליישב דעת הרמב"ם מהערת הראב"ד דכיון שאונס התליעה אינו בא מחמת הפשיעה, לכן פטור. דהלא בנוזקין לא אמרינן הכלל דרק אם האונס בא ע"י הפשיעה חייב. ותיירץ החזון יחזקאל, דדעת הרמב"ם דבבור ליכא בכלל הדין של 'תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב'.

וז"ל: לפי דעת הרמב"ם שלא בעי בתחילתו בפשיעה וסופו באונס שהאונס יבא ע"י הפשיעה, קשה אמאי אם מחמת שהתליע נפלו בו השוורים הרי זה פטור. לכן נראה שהרמב"ם סובר כדעת בעל המאור (שם בפרק הפרה) שלא אמרינן בבור תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, עכ"ל. וטעמא דלא אמרינן בבור הכלל 'תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב', ביאר החזון יחזקאל, משום דגדרו של נזק 'בור' הוא במה ש'תחילת עשייתו לנזק', ואם אין 'תחילת עשייתו לנזק', אין זה מיקרי 'בור'. ותנאי זה דבעינן שיהא 'תחילת עשייתו לנזק', אינו תנאי רק בשעת כריית הבור, אלא זה תנאי גם בשעת התהוות הנזק, שבשעת ההיזק ג"כ בעינן בבור שיהיה אז במצב כזה שהוא עשוי לנזק, לכן אם ההיזק בא ע"י אונס התלעה, הלא באופן כזה אינו עשוי לנזק, דבלי האונס לא היה נעשה הנזק, לכן אינו בדין 'בור' כלל.

וז"ל: נראה בטעמא דמילתא שדין תחילתו בפשיעה וסופו באונס אינו נוהג בבור, משום שדין חיוב נזקי בור הוא מטעם ש'תחילת עשייתו לנזק', ולא תימא שדוקא בשעת כרייתו או בשעת פתיחתו בעינן שיהא 'תחילת עשייתו לנזק' משום שבלאו הכי לא נעשה בעל הבור ובעל המזיק, אך דעת הרמב"ם היא שבשעת ההיזק נמי דין הוא בבור בעל הבור ובעל המזיק, אז במצב כזה שהוא עשוי לנזק, ואם ההיזק בא ע"י אונס התלעה, הלא באופן כזה אינו עשוי לנזק, ואינו בדין בור כלל.